

העזבי ודהצדק

יו"ל ע"י מוסדות קוסון בארה"ק
בנשיאות אדמו"ר שליט"א
בני ברק - גבעת זאב

מכון בני שלשים

בס"ד • פרשת שמיני-פרה תשפ"ב

גליון מס' 54 • שנה ב'

דברי תורה מאת כ"ק אדמו"ר שליט"א

פרשת שמיני

שם דפסח דורות אינו צריך ביקור משום דהוי קרבן יחיד ודין ביקור אינו אלא בקרבות צבור.

בח' הגר"ז הלוי עה"ת פר' ויקרא כתב דמשמע מדברי פי' הר"ש בתו"כ (ויקרא פ"ג) דדין ביקור הוא בכל הקרבות ולא רק בתמיד ע"כ, וגם בזה י"ל כנ"ל דדין ביקור ד' ימים הוא רק בתמיד ופסח אבל ביקור ממומין שייכא בכל הקרבות. ומעתה יש להבין דקושיית הקדושת לוי עולה יפה למאן דס"ל (תוספתא ותו"כ) דכל קרבות צבור טעונין ביקור, ואף אם נימא דלא בעי ד' ימים עכ"פ ביקור יום אחד קודם שחיטה ודאי בעי, דאפי' בביקור ד' ימים הם לבד מיום השחיטה כמבואר ברש"י ערכין (ג.) ד"ה ארבעה ימים, והכא שחטו ביום שנצטוו ולא מצי למעבד ביקור כלל, ואפשר דמ"ש בקדושת לוי ד' ימים לא דק.

ובגוף קושיית הקדושת לוי יש ליישב דדין המזבח בשחרית יום השמיני היה עדיין כדן במה, וכמו"ש התוס' ע"ז (לד.) ד"ה במה שמש משה וכו' כל ז' ימי המלוואים שהיה משה מעמיד המשכן ומפרקו היה נחשב כמו במה, ואין להקשות הלא אין חטאת קרב בבמה וחטאת מלוואים קרבה שם דמצינן למימר הוראת שעה היתה כמו שריפתה דלא מצינו חטאת יחיד נשרפת אלא זו ע"כ. ואולי י"ל דגם ביום השמיני שחרית כל עוד שלא ירדה אש מן השמים ולא נראה כבוד ה' באהל מועד עדיין היה המזבח בגדר במה, ובבמה לא שייך דין ביקור.

ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח וגו'.
פירש"י שהיה אהרן בוש וירא לגשת אמר לו משה למה אתה בוש לכך נבחרת. למה הוצרך להוכיחו על מדת הביישנות הרי זו מדה טובה ומעליותא היא ומה בכך שהוא בוש, הול"ל קרב אל המזבח כי לכך נבחרת, וי"ל הנה אהרן היה ענוותן ובעל רוח שפלה כמו"ש בס' נועם אלימלך כאן ואהרן היה מתבייש מאד מגודל ההכנעה שהיה בו שכן דרך הצדיק וכו' ע"כ. וזו אכן מדה טובה אבל לפעמים היא גורמת היפך הטוב כמו"ש בגמ' (גיטין נו.) ענותנותו של ר' זכריה בן אבקולס החריבה את בתניו וכו', ובמקום חילול ה' צריך לנקוט במדת יוגבה לבו בדרכי ה', והנה אהרן כהנא קדישא מחמת ענותנותו וביישנותו שהיתה בו לא עמד

אמנם אם לא יתכפר העם אז גם לך אין כפרה ותקנה וכו'. וקצת סמך לדברים אלו בתו"כ מכילתא דמילואים וז"ל, תדע שקרבנו מכפר יותר מקרבן העם, שקרבן העם אינו מכפר על הכהנים, וקרבנו מכפר על ידו ועל יד העם שנאמר ועשה את חטאתך ואת עולתך וכפר בעדך ובעד העם ועשה את קרבן העם וכפר בעדם.

ואל בני ישראל תרברב לאמר קחו שעיר עזים להמאנת ועגל וכבש וגו'. הנה כל זה נעשה ביום השמיני הוא ר"ח ניסן, בו ביום נצטוו ובו ביום הביאו קרבנם. והקשה בספה"ק קדושת לוי וז"ל לכאורה יש לתמוה הרי אנו ק"ל שלכל קרבן צריך ביקור ד' ימים ולמה בכאן צוה השי"ת ליקח קרבן וליקרב ביום אחד בלא ביקור ד' ימים ע"כ. וראיתי מקשים עליו דהא מבואר בפסחים (צו.) ובמנחות (טז:) שרק בקרבן פסח וקרבן תמיד הנלמד מפסח צריך ביקור אבל שאר קרבות לא הוצרכו ביקור ד' ימים. ותמהני על המקשים שכן דין זה לא מחוור, רש"י כתב (עירובין קג.) ד"ה אלא אמר רב יוסף וכו', ובמקדש שתמידין וקרבות צבור במקדש הם מבקרין אותן, הרי להדיא שכל קרבות ציבור טעונין ביקור, ובשו"ת צנחנא פנח ס' קנ"ד הביא לזה ראיה מתוספתא פסחים פ"ה ובתו"כ ריש ויקרא דיליף ביקור מתמימים יהיו לכם ונסכייהם ותמימים יקריבנו, והני קראי לא איירי בתמיד ופסח דוקא, ואח"כ כתב דאעפ"י שדין ביקור ד' ימים לא מצינו אלא בתמיד ופסח מ"מ מה דצריך לבקרו עוד הפעם קודם שחיטה כדאיתא בתמיד פ"ג מ"ד זה נוהג בכל הקרבות וזה כוונת רש"י עכ"ד.

ובגמ' מנחות (טז:) מניין לתמיד שטעון ביקור ד' ימים וכו' ת"ל תשמרו להקריב לי במועדו, ובח' המיוחס להשב"א שם כתב יש להקשות אמאי קאמר דלא בעינן ביקור ד' ימים קודם לשחיטה כי אם לתמידין ולא למוספין, והלא כיון דביקור ד' ימים מגז"ש דשמירה שמירה ילפינן הוה לן למימר דבכולהו נבעי ביקור ד' ימים משום דילפינן מגז"ש דשמירה שמירה הרי שמירה קאי לכל הקרבות דתשמרו להקריב לי במועדו קאי לכל המועדות הכתובין אחריו בסדר פנחס דהרי תשמרו כתיב עיי"ש מה שתירץ וכתב

ויאמר אל אהרן קח לך עגל וכו' והקרב לפני ד'. מ"ש והקרב פירושו שישחט הוא בעצמו כיון שהקרבן שלו ומצוה בו יותר בשלוחו כדפרש"י (פסחים ז: ד"ה פסח וקדשים) דהבעלים נצטוו לשחוט דכתיב וסמך ושחט, וכן כתיב להלן (פסוק ח) ויקרב אהרן אל המזבח וישחט את עגל החטאת אשר לו, ומדכתב ויקרב אהרן אל המזבח עוד לפני השחיטה משמע שקרב לצפון המזבח על מנת לשחוט בעצמו. וזה נרמז בדברי משה (פסוק ז) ויאמר משה אל אהרן קרב אל המזבח פי' הורה לו להתקרב אל צפון כדי לשחוט, וכן פי' הרמב"ם שם וז"ל על דעתך בדרך הפשט, יאמר קרב אל צפון המזבח ועשה שם החטאת והעולה, כי הם שחיתתן בצפון.

קרב אל המזבח וכו' וכפר בעדך ובעד העם וגו'. הקשה בדעת זקנים לבעה"ת צ"ע שהרי קרבן זה לא בא אלא בשביל אהרן, וקרבן העם נאמר בסמוך דכתיב ועשה את קרבן העם וכפר בעדם וא"כ למה נכתב ובעד העם ע"כ. והנה אין לפרש דכלל שניהם כאחד, כיון שהקרבות נפרדים ומיוחדים איך אמר בקרבן שלו וכפר בעדך ובעד העם, וי"ל עפ"י מ"ש רבינו המלבי"ם עה"פ לכפר עליו (ויקרא א ד) דיש הבדל בלשון כפרה, שאם הכהן מכפר בעד אחרים כתוב אחריו מלת על, וכפר עליו הכהן. ואם מכפר בעד עצמו כתוב אחריו תמיד מלת בעד, וכפר בעדו ובעד ביתו, וכפר בעדך ובעד העם ע"כ. והנה לכאורה נסתרו דבריו מתוכם הרי כאן כתיב ובעד העם, וצריך לומר דגם מה שמכפר בעד העם הוא ככפרה בעד עצמו שכן פגם הצדיק גורם לפגם העם, וז"ש וכפר בעדך ובעד העם זו כפרת עצמו, ואח"כ חוזר לקרבות העם עצמם כמו"ש ועשה את קרבן העם וכפר בעדם, ג"כ כתיב בעדם כי כפרתם הוא גם כפרתו כי חטא הציבור תלוי בו. אהרן לגודל צדקתו האשים את עצמו כאלו הוא גרם להם החטא וכיון בהקריבו חטאתם לכפר גם בעד עצמו, וז"ש בחטאת העם וישחטוה ויחטאוהו כראשון, פירש"י כעגל שלו, ר"ל כמו בעגל שלו כיוון לשתי כפרות כ"כ בחטאת העם כיוון לשתי כפרות. ובכלי יקר כתב וז"ל שכפרת אהרן תלויה בכפרת העם שאם יתכפר העם אז גם לך יש כפרה,

בפני העם שהפצירו בו קום עשה לנו וכו' ויצא מה שיצא, ע"כ הזכירו כאן משה בתוכחת מסורת מה לך בוש, אין מדה זו נאה לך, כי לכן נבחרת פי' הלא בגלל מדת ביישנות שלך בחרו בך העם בעסק ביש ונגרם המכשול ההוא, ע"כ עתה קום התייצב וקרב אל המזבח ואל תבוש עוד. ואהרן הכהן אכן קיבל את דברי משה וכתב אח"כ כמו"ש (י"ט) וידבר אהרן, פירש"י אין לשון דיבור אלא לשון עז.

קרב אל המזבח. פירש"י שהיה אהרן בוש וירא לגשת

אמר לו משה למה אתה בוש לך נבחרת. י"ל הכונה הנה אהרן היה מבטל עת עצמו לגמרי בחינת 'מה' כמו"ש ואהרן מה הוא (במדבר טז) אבל לצורך עבודת ה' אין זה נכון להתבטל לגמרי כמו"ש בס' צמח ה' לצבי פ' עקב הובא בס' דברי חיים עה"ת ריש פ' שלח עה"פ ועתה ישראל מה ה"א שואל מעמך כי אם ליראה (דברים י"ב) ר"ל בחינת 'מה' נחנו מה, זה השי"ת שואל מעמך שתהיה בעיניך כאין, כי אם ליראה ר"ל רק ליראה תהיה בבחינת יש ע"כ. ובשפת אמת בפרשת (תרמא) כתב עה"פ וידום אהרן אין פירוש וידום דייקא על הקול, רק שביטל עצמו כענין אמרם לא מצאתי לגוף טוב משתיקה וכו' וזה וידום כענין שנאמר ואהרן מה הוא ולכן בחר בו הקב"ה שעושה השליחות רק לרצון הבורא יתברך המצווה ע"כ. ביאור הדברים שאהרן היה המובחר בתכלית במדת ביטול, ואהרן מה, ולכן בחר דייקא הוא להתהפך לתכלית היש אהרן בחיר ה' הכהן הגדול מאחר, כי זה ציווי ה' עתה, וזהו שאמר לו משה למה אתה בוש כי לכן נבחרת פי' אל תבטל את עצמך עתה, כי כל מה שנבחרת הוא משום שאתה שהנך המיוחד בבחי' מה, תהפוך מודת ליש עפ"י ציווי ה' להיות יש וליקרב אל המזבח.

ועשה את חטאתך ואת עולתך וכו' ועשה את קרבן העם וגו'. צ"ב למה שינה הכתוב דבקרבן אהרן פירט ועשה את חטאתך ואת עולתך, ואילו בקרבנות הציבור כללם יחד ואמר ועשה את קרבן העם, הול"ל ועשה את חטאתם ואת עולותיהם ושלמיהם. בס' משכיל לדוד על פירש"י ד"ה קרבן העם שהוסיף רש"י כאן ופירש כל מקום שנאמר עגל בן שנה הוא, כתב דקשיא ליה מאי שנא בשל אהרן דמנה החטאת בפני עצמה והעולה בפני עצמה ומאי שנא בשל העם דעריבניהו קרא באמרו ועשה את קרבן העם, ומשני דבשל אהרן דהחטאת היה עגל והוא בן שנה והעולה איל והוא בן ב' שנים דכל שנתו קרוי כבש הילכך כתב כל חד באפי נפשיה, ובשל העם שהם שעיר ועגל וכבש ששלשתם בן שנה הילכך כ"ל יליניהו אהדי, וה"ט דמסיים הכא רש"י כל מקום שנאמר עגל בן שנה וכו' (פי' בתוך שנתו) ע"כ. לכאורה

נראה לתרץ את הכתוב בפשיטות אידיי דנפיש מיליה חטאת עולה ושלמים ומנחה כללם כאחד בשם קרבן העם.

ועשה את קרבן העם וכפר בעדם. פירש"י ששיר עזים ועגל וכבש. צ"ב למה השמיט רש"י את קרבן השלמים של העם שור ואיל וגם המנחה, והלא גם אלו באו לכפרה כמו"ש הרוקח ובעה"ט (פסוק ג') שהאיל בא לכפר על העגל שהיה מוקד לפניהם כאיל והיינו דכתיב וירקידם כמו עגל, ובתוס' השלם כאן (אות ז') הביא שלמים באו

דרוש לפרשת פרה

מידיעה ובחירה, אלא ע"כ אין אמת בדבריהם וממילא אין להם כפרה על חטאם, ובזה היו השטן ואומות העולם מאנין אותם בדברים. וכבר בארנו דמצות פרה ניתנה במרה כפירש"י שם וכן הוא דעת בעה"ת (אף שאינו מבורר מקורו בחז"ל), והיינו בחודש ניסן לשנה הראשונה, ועדיין לא נתפרש אלא שהיא מטרתה טמאי מתים. והנה אחר מעשה העגל בחודש תמוז נתגלה למשה שאותה פרה אדומה היא שתהיה כפרה על חטא העגל, אבל לא נתבאר לו אם בטלה ממצותה הראשונה כלל, או דלמא נתוסף עליה עוד ענין ותרומה איתנהו ביה. וע"כ בשעה שאמר לו הקב"ה דיני טומאת כהנים שאל רשב"ע טהרתן של אלו במה, ולא השיבו, כיון שדין טהרה כבר נאמר לו במרה, אבל באמת משה רבינו ע"ה בדין שאל כיון דבתחילה היה סבור שהפרה באה רק לטהר טמאים אכן עתה שנתחדש לו שבאה לכפרת העגל, נתקשה דא"כ במה יטהרו הטמאים דהיה סבור שמה נשתנה מצותה וע"כ שאל א"כ איפוא במה יטהרו הכהנים הטמאים. והנה כשהגיע לפרשת פרה אדומה א"ל הקב"ה היא היא טהרתן, פי' היא שבאה לכפר העגל היא באה לטהר טמאים ושני הענינים נכללים במצוה חדא, וז"ש זאת חוקת הפרה אשר צוה ד' לאמור, פי' זאת היא החוקה אשר צוה ד' מוקדם במרה לטהרת טמאים אמתיה גם כפרת העגל.

ומעתה יקשו השטן ואו"ה הא"י יתכן, הלא המצוה נאמרה קודם לחטא העגל וקשה מידיעה ובחירה, ע"ז ציוה לאמור גזירה היא מלפני ואין לך רשות להרהר אחריה, פי' הידיעה היא גזירה מאת הקב"ה ואין אנו רשאים להרהר בענין זה יותר, וז"ש שלמה בחכמתו אמרתי אחכמה והיא רחוקה, היינו פשר סוד הידיעה והבחירה.

ומה שאמרו חז"ל שלא נתגלה טעמה אלא למשה כמו"ש ויקחו אליך לך אני מגלה, י"ל פירושו דמשה רבינו זכה למדרגה זו כמו"ש בספר אהבת שלום פרשת שלח לך שבמשה רבינו היתה בחינה זו אם כי היה נביא ויודע עתידות אבל אין ידיעתו מכרחת את הבחירה וכל זמן שהידיעה גנוזה בתוך מחשבתו לא תכריח את הבחירה ע"כ, ובזה יובן מה שאמר משה בסוף פרשת וילך (דברים לא') כי ידעתי אחרי מותי כי השחת תשחתן וסרתם מן הדרך אשר צויתי אתכם וקראת אתכם הרעה באחרית הימים כי תעשו את הרע בעיני ד' להכעיסו במעשה ידיכם, דברים הללו תמוהין לכאורה, שנבואה נאמרה בסילוק הבחירה, כי נבואת משה אמת, והרי הן שוב כמוכרחין להשחית ולסור מן הדרך. ועוד צ"ב למה כפל בלשונו כי ידעתי וכו' כי השחת תשחיתן הול"ל כי אחרי מותי השחת תשחיתן, ולהמבוא כאן ניחא שמשנה לפי נתעלה לבחינה זו שאין ידיעתו מכרחת, ולכן אמר הוסיף ואמר כי 'ידעתי', וז"ש רז"ל במדרש ויקחו אליך, לך אני מגלה טעמה, כי הוא הגיע לבחינה זו שאין ידיעתו סותרת את הבחירה.

לכפר על השלמים שזבחו לפני העגל, ואת המנחה הביאו לכפר על יושב העם לאכול ושתו. לכאורה היה נראה לומר דרש"י ס"ל כשיטה שכתב רבינו מהר"ל ז"ל ולפיכך דווקא חזה ושוק לכהן מן השלמים, כי הקרבן שלמים הוא הקישור אל השם ואינו בא על חטא, וזה דכתיב בשלמים (ויקרא ז' יא) אשר יקריב לה', כי קרבן זה בלבד הוא הקרבה אל ה' כמו שאמרנו ולא בא על חטא, וכל שלום הוא על ידי אמצעי אשר הוא רודף שלום בין השנים וכאן השלום הזה שיש לישראל עם הש"י וכו' עכ"ד. הרי דס"ל דשלמים אינם באים לכפרה, ולכן לא הזכיר רש"י את קרבן השלמים של העם. ולפי"ז יש להבין מה דכתיב (פסוק ד') ושור ואיל לשלמים לזבוח לפני ה', משמע דאין קרבן כפרה אלא קרבן זבחים לה', ובס' שם עולם ביאר מ"ש לזבוח לפי שכבשי עצרת שהם שלמי ציבור הם קדשי קדשים, לכן כאן אעפ"י שהם ג"כ שלמי צבור אמר לזבוח כאומר אינם אלא לזבוח לפני ה' שלמי שמחה לכן אינם אלא קדשים קלים כמו"ש (י"ד) ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור פירש"י שהם קדשים קלים.

ויקרב את המנחה וכו' וישחט את השור ואת האיל זבח השלמים אשר לעם. הקשו המפרשים הרי בציווי לעיל (פסוק ד') הקדים הכתוב את השלמים ואח"כ המנחה וכן שנינו (זבחים פט.) שהזבחים קודמים למנחות מפני שהן מיני דמים, ולמה הקריב כאן אהרן את המנחה קודם השלמים, בתוס' השלם כתב שזו היתה הוראת שעה, ועכ"פ טעמא בעי, וי"ל הנה קרבן מנחה ענינו שברון לב ונפש שפלה כמו שפירש"י עה"פ ונפש כי תקריב קרבן מנחה לה' (ויקרא ב' א) לא נאמר נפש בכל קרבנות נדבה אלא במנחה מי דרכו להתנדב מנחה עני אמר הקב"ה מעלה אני עליו כאלו הקריב נפשו. וכאן היו קרבנות כפרה על חטא העגל שיש בזה ענין צער וכפרה, לכן הקריב קודם כל הקרבנות המתייחסים אל ענין נפש השפלה וכפרת העם והם החטאת והעולה והמנחה, ואח"כ הקריב את השור ואיל לשלמים אלו קרבנות שמחה וענינם להביא שלום בין הקב"ה וישראל, משא"כ בציווי נאמרו הדברים כהלכה קודם הזבח ואח"כ המנחה.

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו וגו'. מאי איש מחתתו וכו' היה לכל א' מהם מחתה משלו, לכאורה הול"ל איש מחתה, וי"ל דזו היתה מחתה פרטית שלהם ולא משל כלי השרת, כדרך שכתב בס' משך חכמה פ' קרח עה"פ

ואי אפשר לבא לתכליתה, עם כל זה הם בוטחים בך ומוסיפים ודורשים בכל עת ההשגה יתירה בידועם שתוסף להם אומץ כי לא עזבת דורשיך ה' (היינו שאינך עוזב אותם היודעים מתיבות דר"ש דר"ש ונקראים דורשי"ך) (אגרא דפרקא שה)

ויקחו אליך במדרש במ"ר (יט ו) אמר הקב"ה

למשה לך אני מגלה טעם פרה אדומה אבל לאחרים חוקה. י"ל עפ"מ"ש חז"ל (בר"ר סה טו) בפסוק (ויקרא טז כב) ונשא השעיר עליו את כל עונותם אל ארץ גזירה שמטיל עונותיהם של ישראל על עשו שהוא הגורם לחטאי בני ישראל בגזירותיו בשעבוד מלכיות כידוע, וזהו פרה אדומה היינו אדום, וז"ש (ערי"ש פסוק כב) ותקנה צואת בנה למה שבני עשו לכלכו את בני ישראל שהוא יהיה הכפרה עליהם אבל א"כ יחשבו כולם

לעשות כשרירות לבו כי אדום יכפר על הכל ולא ילמדו ולא יעשו כלום ועי"ז שעושין במחשבה כזו על חשבון אדום אין הפרה אדומה מכפר וא"כ לא יטהרו, לכן הוכרח להיות חק וסוד, אבל במשה רבינו לא שייך חשש כזה לכן ה' אפשר לגלות לו, וז"ל שך אני מגלה וכו'. (תפוחי חיים)

ואת שעיר החטאת דרש דרש משה. מקובל בידינו דרש מכא ודרש מכא, היינו לכתוב דרש אחד בסוף שטה ודרש הב' בתחילת שטה, הוא להורות כשישלים האדם איזה דרש בתורה וסובר שסיים ההשגה חוזר ומתחיל בראש, כי עדיין הוא התחלה, מגלה עמוקות ואתחנן אופן ט'. והוא לדעת לרמז להאדם לבל יאמר

ויהי ביום השמיני וכו' ויאמר משה זה הדבר אשר צוה י"י תעשו וירא אליכם כבוד י"י. קשה דמיותר ולא נודע פירוש, וכבר דברו בזה רז"ל במדרשיהם, ואמרנו דהנה קי"ל אין קטיגור נעשה סניגור, על כל אין משמשין בבגדי זהב מבפנים ואין תוקעין בשופר של פרה (ר"ה כו.), והנה בכאן קח לך עגל בן בקר לחטאת (לכפר על מעשה וכו') אדרבא נעשה סניגור, ונראה לפרש עפ"י מה שאמרו בגמרא (קידושין ה.) (כיון דמקשינן יציאה להויה) תהא אשה מתגרשת בכסף, ומשנינן יאמרו כסף מכניס כסף מוציא אין סניגור נעשה קטיגור, ומקשינן אם כן שטר נמי, ומשנינן מיילי דהאי שטרא לחוד ומיילי דהאי שטרא לחוד, ובזה יתבאר לך הכתוב, הגם שאין קטיגור נעשה סניגור

אעפ"כ זה הדבר אשר צוה י"י תעשו, שתאמרו בדיבור שאתם עושים את אשר צוה י"י, והתם אמרו אלהיך וכו' (שמות לב ח), וממילא מיילי דהאי לחוד ומיילי דהאי לחוד, והבן. (בני יששכר ניסן מאמר ב)

דרוש מרבינו בעל "שארית יעקב" וצוק"ל לפרשת פרה ולמיתת צדיקים

וביום השביעי יטהר לעוה"ב.

כך ענין מיתת צדיקים שיתאונן אדם חי כשרואה חכמים ימותו וירגיש שהוא ע"י ביטול תורה וכמ"ש בפ"ק דברכות החשתי מטוב כו' כשרואה יסורים באים כו' יתלה בביטול תורה ואז מתכפר לו, וזה שרוצה התנא להביין שלא תטעה לומר דמיתת צדיקים בעצם מכפר בלא תורה ותשובה, לכן אמר למה נסמכה לומר מה פרה בעצמותה אינה מכפרת ומטהרת אלא ע"י תורה ותשובה דהיינו הזאה ביום שלישי כך מיתת הצדיקים מכפרת אם מרגיש בצער ונותן לב לשוב ולעסוק בתורת ה' שהוא העיקר ואז מתכפר לו, ואם לאו רשע בעונו ימות. וזה שהיה קשה להמדרש למה אמר זאת חקת התורה בפרשת פרה אדומה והול"ל זאת טהרת הפרה, ועל זה בא לומר כי הפרה בעצמותה אינה מטהרת ומכפרת אך אמרות ה' דהיינו זאת חקת התורה אמרות טהורות מטהרות ומכפרות אם יבין הרמז בהזאה ביום ג' אז ביום השביעי יטהר.

זאת חקת התורה. במדרש זשה"כ אמרות ה' אמרות טהורות. והנלע"ד עפ"מ"ש בספר תולדות על המדרש למה נסמכה מיתת מרים לפרשת פרה אדומה לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתת צדיקים מכפרת, דהל"ל בקצרה דמיתת צדיקים מכפרת ולאיוה ענין אמר מה וכו' דמשמע דוקא באופן שזה מכפר זה מכפר. עפ"י דברי השל"ה הק' עה"פ הנוגע במת וגו' הוא יתחטא בו ביום השלישי וביום השביעי יטהר וז"ל, יש בזה רמז גדול לדבק את עצמו בתורה הניתנה ביום השלישי מימי עולם שכל יום הוא אלף שנים כי שבעת ימי בראשית רמז לששת אלפים של עולם וחד חרוב לעולם שכלו שבת ומנוחה, והתורה ניתנה באלף השלישי שהיה יום שלישי, ואמר הוא יתחטא בו ביום השלישי ע"י התורה ואז ביום השביעי שהוא עוה"ב שכולו שבת יטהר כי מי שטרך בע"ש כו' עיי"ש, ונמצא דאפר הפרה בעצמו אינו מכפר רק ע"י הזאתו שביום השלישי ירגיש להתמיד ולעסוק בתורת ה' הנתנה ביום ג' ואז מתכפר,

הנה זה תכלית השגתי ולא אתייגע להשיג עוד מה שאינו בכח השגתי, לא יאמר כן, כי באם יתחיל עוד לדרוש, הנה השי"ת יתן כח נוסף בנפשו ושכלו להשיג עוד. וזה לדעתי מתבאר בפסוק (תהלים ט יא) ויבטחו בך יודעי שמך (אותן היודעים שהתורה היא שמותיו של הקב"ה

והבן. (בני יששכר ניסן מאמר ב)

(שמות כט מג) אל תקרי בכבודי אלא במכובדי, כאן רמז לו מיתת בני אהרן ביום הקמתו. י"ל רמז מכובד"י עולה בגימ' נד"ב אביהו"א עה"כ.

ידבר משה אל אהרן ואל אלעזר ואל איתמר בניו הנותרים. פירש"י הנותרים - מן המיתה מלמד שאף עליהם נקנסה מיתה על עון העגל הוא שנאמר (דברים ט כ) ובאהרן התאנף ה' מאד להשמידו ואין השמדה אלא כלוי בנים שנא' ואשמיד פריו ממעל, ותפלתו של משה בטלה מחצה שנא' (שם) ואתפלל גם בעד אהרן בעת ההיא. הקשה רבינו מהר"ל ואם תאמר והיאך נענשו נדב ואביהוא בשביל חטא אהרן וכתוב (להלן כד טז) לא יומתו אבות על בנים, עיי"ש מה שתיירץ לחלק בין אוחזין מעשי אבותיהם בידיהן לשאינם אוחזין וכו' וכן תירצו כמה מפרשים אבל עדיין לא הונח כמובן. ונ"ל לתרץ בפשיטות עפ"י מ"ש הרב אבן עזרא (דברים כד טז) וז"ל ותועי רוח שאלו איך אמר הכתוב לא יומתו אבות ובמקום אחר אומר פוקד עון אבות, ושאלתם תהו, כי לא יומתו אבות על בנים מצוה על ישראל, ופוקד עון אבות על בנים הוא הפוקד עיי"ש.

שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף תנופה לפני ה'. פירש"י לשון אשר הונף ואשר הורם. תנופה מוליך ומביא תרומה מעלה ומוריד, ולמה חלקן הכתוב תרומה בשוק ותנופה בחזה לא ידענו ששניהם בהרמה והנפה. והרמב"ן נתן טעם וכתב כי במלואים היה השוק תרומה לה' והוקטר עם הלחם ועם החלבים, והמורם מן השלמים יקרא תרומה כמו שנאמר (לעיל יז יד) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה לה' וכו', ומפני שזכות אהרן ובניו בחזה ושוק לדורות היה מיום המלואים וזכו בשוק בתרומתו לה' ובחזה בתנופתו, ושאר הבשר לבעלים, יקרא לעולם השוק תרומה והחזה תנופה כאשר היה בהם המשך בעמ' הבא

ופרש"י ואף על פי שהורו כראוי נענשו שלא נטלו רשות. וצ"ב מה היה להם ליטול רשות הלא כתוב מפורש הוא ונתנו בני אהרן וכו' ושפיר דרשו כתורה וכהלכה, ונראה כד תדייק בכתובים ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא איש מחתתו ויתנו בהן אש וישימו עליה קטרת, פירוש שנתנו קודם אש על המחנות ואח"כ שמו על האש את הקטורת וכן נכנסו והקריבו לפני ה', והנה הכנסת מחתת אש ובתוכה קטורת לא מצינו בשום מקום לפיכך נקראת אש זרה אשר לא צוה אותם, שכן מצינו סדר עבודת קטורת הכנסת אש לבדה על המזבח ואח"כ שימת קטורת, וכן בקטורת יום הכפורים והלא על סדר זה השביעו את הכה"ג שלא ישנה, אבל מחתת אש וקטורת ערוכה עליה הרי היא אש זרה אשר לא צוה אתם.

בקרבי אקדש ועל פני כל העם אכבד וידם אהרן. בפ"י המאירי עמ"ס אבות (פ"ג מ"ג) וכן בפ"י הגמ' (גיטין ז). כתב וידם אהרן תרגום ירושלמי ושבח אהרן, יש גורסים כך גם בתרגום אונקלוס כאן. ותמוה מה ענין שבח ביום תוגה, וי"ל עפ"י מה דאיתא במדרש (אסת"ר פ"ח ב') עה"פ ובכל מדינה ומדינה וכו' אבל גדול ליהודים וגו' (אסתר ד א), וכי יש אבל גדול ויש אבל קטן, אבל דעלמא כשמת לו בן אומרין לו המנחמין יחיה בנך האחר הנשאר לך, ואם לא היה לו אחר אומרים לו האריך ימים (אתה בעצמך, מת"ט), אבל כאן הכל לקוחין למיתה להשמיד להרוג ולאבד ע"כ. הרי מבואר שמנהג העולם כשמת לו בן מנחמין אותו יחיה בנך האחר הנשאר לך, וז"ש וידם אהרן, ושבח אהרן, פי' נתן שבח והודיה להקב"ה שנשארו לו שני בניו הנותרים והתנחם בזה.

הוא אשר דבר ה' לאמר בקרבי אקדש וגו'. פירש"י היכן דיבר, ונועדתי שמה לבני ישראל ונקדש בכבודי

ואתה ואהרן איש מחתתו (במדבר אז יז) הענין דכל הכלים היו טעונין משיחה ואותם במשיחה ולא לדורות במשיחה רק עבודתן מקדשתן, ואם היה נוטל אהרן המחתה ששימש בה תמיד אז היו אומרים כי קטרת שלו נתקבלה הואיל והמחנתה היתה נמשחת משא"כ מחתות שלהם, לכן צוה שיקחו גם אהרן גם קרח מחתות משלהם שאינם משל צבור לכן תהיה הבחינה נצחיית שמחנות של כולם לא נמשחו ואפ"ה של אהרן נתקבל ולא שלהם ע"כ. וכן י"ל כאן שנטלו מחתות שלהם כמתנת יחיד להראות שאעפ"י שאינן כלי שרת ולא נמשחו עכ"ז תעלה הקטורת לרצון, וע"כ נענשו, וזה נרמז במ"ש חז"ל שהורו הלכה בפני רבן.

ויקחו בני אהרן נדב ואביהוא וגו'. ובגמ' (סנהדרין נב.) איתא וכבר היו משה ואהרן מהלכים ואחריהם נדב ואביהוא ואחריהם כל העם אמר לו נדב ואביהוא מתי ימותו שני זקנים הללו ואני ואתה ננהיג את הדור. והוא תמוה איך יתכן כזאת שצדיקים אלו ציפו למיתת משה ואהרן ויטלו הם גדולה לעצמן. וי"ל הנה אמר משה בו ביום זה הדבר אשר ד' תעשו וירא אליכם כבוד ד', ובמכילתא אמר להם משה לישראל אותו יצר הרע העבירו מלבכם ותהיו כולכם ביראה אחת ובעצה אחת לשרת לפני. ע"כ בקשו נדב ואביהוא לקיים זאת ע"י פרישות ושהעביר את יצה"ר לגמרי מלבם ולהמית אותו כמו"ש דוד המלך ע"ה ולבי חלל בקרבי (תהלים קט כב), והנה היצה"ר נקרא מלך זקן (זוה"ק ח"א קע"ט ע"ב), ע"כ אמרו מתי ימותו שני זקנים הללו פי' מתי יעברו שני יצה"ר מלב שנינו ואז נהיה ראויים להנהיג את הדור בבא העת.

ויקריבו לפני ד' אש זרה אשר לא צוה אתם. צ"ב למה נקראת אש זרה מאי זרות היתה, בגמ' יומא (נג.) מאי דרוש ונתנו בני אהרן הכהן אש על המזבח (ויקרא א ז) אף על פי שהאש יורדת מן השמים מצוה להביא מן ההדיוט,

מנהגי חג פסח [ה"א]

מכיון שמנהגי פסח רבים הם נשתדל להביא ככל שיתאפשר החל משבוע זה ועד חג הפסח הבעל"ט

א. לפני פסח הוציאו כל הספרים בבית רבינו האור מלא החוצה אל המרפסת לחבוט ולאזור אותם.

ב. רבינו התיר להשתמש בבענין נקי בפסח רק לצורך רפואה וכן התיר להשתמש באלקוהול נקי לצורך ברית מילה.

ג. לאחר שנשא את זוג' הרבנית בת הרה"ק רבי שלום אליעזר מראצפערט צוק"ל הנהיגה הרבנית כמה חומרות שנהג בבית אביה כגון שהזמינו בחבית גדולה מים לבישול ושתייה מלפני פסח לכל ימי הפסח וכן שלא ישתמשו בפסח בסוכר, רק בדבש שנתרסק בשימור לפסח.

ד. לקפה לקחו פולי קפה חיים ובדקו אותם אחד אחד ואחר כך טגנו וטחנו ובשלו אותם וסנו אותם על חתיכת בגד והכל עשו קודם זמן איסור חמץ והכינו לכל ימי הפסח.

ה. לשתיית תה השתמשו ממה שנשמר לפסח.

ו. כל בתי התבשיל בבית רבינו הגעילו לכבוד פסח מה שצריך הגעלה, כמו התנור הגדול וכיריים שבשלו עליו, והשלחנות חפו עם לוחות עץ דקים כנהוג.

ז. התנור שהיה בבית התבשיל שאפו בו לחם כל השנה ובו הטמינו חמין לשבת, הגעילו לפני הפסח והשתמשו בו בפסח להטמין בו חמין לשבת שבתוך הפסח.

ח. השלחן שאכלו עליו היה מצופה עם לוחות פחים ועליהם נתנו המצות, והשלחן בבית המדרש שערכו עליו הסעודות ציפו עם סטי פח [בלעך].

ט. המגבות והמפות על השלחנות כבסו קודם פסח במי סבון גלמי (לויג וואסער - שהיו נותנים במים חומר סס נוזלי וכזה נהגו כל בתי ישראל המדקדקים).

י. רבינו הקפיד שלא ליתן המצות על המפה שעל השלחן רק תחת המפה בין המפה ובין השלחן, ובאחרון של פסח לא הקפיד על הנ"ל והמצות היו מונחים על המפה שעל השלחן.

יא. היו מהדירים להשיג דגים חיים דוקא על יום טוב.

יב. דקדק שלא לעשן ציגארטען שהנייר מדובק בדבק, רק מה שנדבקו ע"י מכשש.

יג. רבינו לא שתה יין שרף משומר לפסח וכן גם לא אכל פירות יבשים בתנור בשמירה לפסח כמו שזיפים, רק באחרון של פסח, וגם אז אכל ושתה רק מאנשים ידועים לו.

פעם אחת השתתף רבינו הבני שלשים בשמחת נישואין אצל מחותנו הגה"צ ר' אהרן ווייס מבענדעקוויץ בעהמ"ח מדרש אהרן אשר השיא אז את בתו הצעירה (מרת אלטע חוה) עם הה"צ ר' מרדכי כהנא בן הגה"צ ר' נחמן כהנא בעל האורחות חיים (חתנו של האמרי יוסף מספינקא), והגה"צ ר' אהרן הנ"ל היה חתנו של זקן הרבנים בימים ההם הגה"ק רבי יהושע העשיל הכהן פריעד האבד"ק קאפיש בעהמ"ח זכרון יהושע. החתונה היתה בבענדעקוויץ והשתתפו בה אדמו"רים ורבנים חשובים וביניהם הרה"ג ר' נתנאל הכהן פריעד האבד"ק באלמאש אויווארוש בעהמ"ח שו"ת פני מבין שהיה בן אחיו של הגה"ק מקאפיש ונמנה על ידידי הנאמנים של רבינו, (ולו תשובה ערוכה מאת רבינו שנדפסה בסוף הס' ויצבר יוסף). והיה בשעת החתונה בעיצומה של השמחה נגש הגאון הלז אל רבינו ואמר לו כי כרגע עלה ברעיונו איזה ביאור למאמר חז"ל מעבירין את המת מלפני הכלה (כתובות יז.), אולם רבינו השתיקו ובגדרה אמר לו יניח לי מר כעת מדברים כאלו, ולא הניחו לסיים דבריו. אחר תום שבעת ימי המשתה נסע הגאון בעל אורחות חיים להנפש במקום הקיט נעליפענע הסמוך לסוולייטו ושם נתבקש לשיבה של מעלה ושחל"ח. כאשר הגיעה השמחה לאזני רבינו גילה את תוכן השיחה שהיתה לו עם הגאון בעל פני מבין בשעת החתונה והוסיף, תיכף כשאמר לי הרב מאויווארוש את מאמרו הרגשתי באסון המתרגש לבוא וע"כ גערתיו בו ואטמתי אזני משמוע.

איש אחד שהיה חשוך בנים נכנס והפציר כפעם בפעם ברבינו **הבני שלשים** שיברכו בזש"ק ולא נענה. פעם אחת בעת שהגיש פתקא והזכיר עניינו התחנן לפני רבינו שיבטיח לו בן זכר, ובשעת רצון השיב רבינו בלשון קדשו קודם אמידעל אין נאכדעם אינגעל (קודם בת ואח"כ בן), האיש היה סבור לתומו כי הנה הוא נושע בבת תחילה ואח"כ גם בן זכר יוולד לו, אולם לא ארכו הימים ואשתו נפטרה בדמי ימיה בלא בנים, אח"כ נישא האיש בזיווג שני ולקח אשה בתולה ונולדו להם ילדים. רק אז הובנו דבריו של רבינו וכוונתו כשאמר קודם ילדה כלומר שיקח אשה ילדה ובתולה ואח"כ יהיה לו ממנה בן.

סיפר מו"ה ר' דוד פלברברום: בישוב קאסאן אירע שאיש א' אמיד בנה לו בית חדש ומפואר גבוה מכל הבתים ברחוב, רבינו קרא לו והזכירו לבל יבנה את הבית מעל גובה בית הכנסת, האיש לא נענה לבקשתו אבל לא זכה לדור בבית החדש כי נלב"ע בקיצור ימים וגם אח"כ היה ידוע שבית זה מקולל.

סיפר ר' דוד לייב זינגער ז"ל (מברוקלין) אודות אביו הרה"ג ר' טובי' זינגער ז"ל: אחרי נשואי אביו עם בת הרה"ג מסוואליווא היה חשוך בנים כמה שנים וכפעם בפעם היה מזכיר את ענינו בפני רבינו **הבני שלשים**. פ"א נתן לו רבינו הבטחה כי למלאות השנה תלד אשתו בן למז"ט אך עליו לכבד את רבינו בסנדקאות אצל הילד הראשון. הבטחתו של רבינו התקיימה ואכן לתקופת השנה ילדה זוגתו בן זכר למז"ט. ר' טוביה היה נבוך יען כי הבטיח סנדקאות לרבינו, ומאידך היה סמוך על שולחן חותנו הרה"ג הנ"ל ושמה לא יוותר על סנדקאות לנכדו, ע"כ לא סיפר לו את כל ענין ההבטחה. בבית ברירה כיבד את חותנו לסנדק ובכך הכניס את בנו בבריתו של א"א בשטו"מ ולרבינו לא בישר כלל מהולדת הבן. אולם תיכף אח"כ נחלה הילד הרך הנימול והיה נתון בסכנה גדולה, מיהר איפוא ר' טובי' לסייע אל רבינו והתנצל בפניו כי מחמת אונס לא עמד בהבטחתו, ועתה מפיל תחנוניו שרבינו ימחול ויבקש רחמים על הילד. ואכן הילד החלים ממחלתו אך ידו השמאלית נותרה משותקת ל"ע כל ימיו. כאשר חזר ר' טובי' לביתו סיפר לחותנו את כל הענין, חותנו הרב התרעם עליו מאד ונזף בו על שלא סיפר לו מראש את ברכתו של רבינו והבטחתו כי אז היה בלב ונפש חפיצה מוותר על הסנדקאות לכבודו של רבינו. לאותו ר' טובי' נולדו אח"כ בנים ובנות בריאים ושלמים ושנים מבניו למדו בישיבת מרן אדמו"ר האור מלא בקאסאן.

המשך דברי תורה מאת כ"ק ארמו"ר שליט"א

ביום הזכות ע"כ. ובס' העמק דבר כתב לעיל (ו לב) עה"פ ואת שוק הימין תתנו תרומה וגו', אף על גב שגם הוא בעי תנופה לדורות כמבואר להלן י' ט"ו שוק התרומה וחזה התנופה על אשי החלבים יביאו להניף וגו', מכ"מ אינו דומה לחזה שעיקרו במזבח בכלל חלב, אלא שהקב"ה זיכה לכהנים מחלק גבוה, משא"כ שוק הוא חלק בעלים ככל הבשר אלא שהוא תרומה לכהנים, ומש"ה גם בתנופה אינן דומין, דהחזה מביאין יחד עם החלבים והשוק רק בשעת תנופה מעלין אותו על החלבים כמש"כ להלן שם ע"כ. ופירושו שהשוק נקרא תרומה ע"ש שהוא כעין תרומת ישראל מחלקם לכהנים.

ונראה להוסיף טעם בפשיטות, הנה בשעת התנופה היה השוק למטה והחזה מלעלה כמבואר בגמ' (ע"ז כה) וירם הטבח את השוק והעליה וישם לפני שאול (ש"א ט כד) מאי והעליה רבי יוחנן אומר שוק ואליה, מאי והעליה דמחית לה לחזה עילוייה דשוק כי בעי אנופי ומנפי ליה, ורבי שמואל בר נחמני אמר שוק ושופי מאי והעליה שופי עילוייה דשוק קאי, פירש"י מניח חזה על השוק גבי חזה ושוק של שלמים בשעת תנופה, וכ"ה בירושלמי (מגילה פ"א ה"ב) ר' שמואל בר נחמן אמר שקא ושופה ר"י אמר שוקא ואליה רבי לעזר אמר חזה ושוק, פ"י החזה נקרא בלשון הכתוב אליה לשון עליה לפי שמניחים את החזה על השוק בקרבן שלמים בשעת התנופה. ולפי"ז י"ל מאחר שהחזה מלמעלה ניכר בו מעשה התנופה לעין כל יותר מן השוק המבוסה, ולפיכך נקרא חזה התנופה אעפ"י שגם השוק הורם עמו דבשניהם בעי הרמה.

עוד י"ל על דרך העבודה, בסדר איברי הגוף החזה הוא למעלה והשוק למטה, החזה הוא כנגד לב האדם התלוי בחזה והוא חלק הרוחני שבו, אך השוק הוא חלק הגשמי והתאווה נפש הבהמית שבו כנודע, והנה הלב מקומו למעלה והעבודה אינה אלא להטות אותו לרצון ה', לכך נקרא חזה התנופה רמז להניף אותו ליצר הטוב, אך השוק צריך תרומה מלמטה להרימו משפלותו ולהגביהו למקום הקדושה. וראה לזה דגמי זהב שהביאו למשכן כתיב (שמות לה כב) וכל איש אשר הניף תנופת זהב לה', לשון הנפה, וגבי כסף ונחושת כתיב (שם כב) כל מרים תרומת כסף ונחושת הביאו את תרומת ה', לשון הרמה, והוא מטעם הנ"ל דזהב המשובח א"צ הרמה גדולה כ"כ ודי בתנופה משא"כ כסף ונחושת הגרוע צריך הרמה מעליה.

ותקראנה אתי כאלה ואכלתי חמאת היום הייטב בעיני ה'. צ"ב מאי קאמר הייטב בעיני ה' לשון שלא מצינו כמותו אצל הקרבנות. וי"ל הנה השעיר הנשרף הוא שעיר ראש חודש והוא כביכול קרבן ה' כמו"ש בגמ' (חולין ס:ו) אמר הקב"ה הביאו כפרה עלי שמיעטתי את הירח, וע"ז אמר אהרן הלא זה הוא קרבן ד' והרי הנני אונן, הכי ייטב קרבנו בעיניו.

כל אשר לו סנפיר וקשקשת במים בימים ובנחלים אתם תאכלו. במשנה (נדה נא:) כל שיש לו קשקשת יש לו סנפיר וכו' ובגמ' שם מכדי אנן אקשקשת סמיכין סנפיר דכתב רחמנא למה לי וכו' ולכתוב רחמנא קשקשת ולא בעי סנפיר א"ר אבהו וכן תנא דבי ר' ישמעאל יגדיל תורה ויאדיר. כתב מרן בס' לב שמחה

(סוף פרשתו) בפשטות נראה שגם בתיבה אחת של תורה אפשר להגדיל תורה ולהאדירה, ואולי הכוונה גם שבאכילת דגים יכול כל אדם להגדיל תורה ולהאדירה שלולא נתיחד בתורה סנפיר לסימן טהרה לא היה בדגים אלא סימן טהרה אחד קשקשת, והיה מקיים רק ציווי אחד, לכן הוסיף הכותב גם סנפיר לסימן כדי שבאכילתו יקיים הציווי בשני סימנים, וזה שאמר יגדיל תורה ויאדיר שיכול האדם להגדיל תורה ולהאדיר באכילת דגים שבהם ציווי התורה בב' סימני הטהרה, וכמו שבלאו דלא תטמאו פירש"י לעבור עליהם בלאוין הרבה כך גם הוסיף בסימני טהרה להגדיל תורה ולהאדירה, ואפשר שזה גם הטעם שאנשים גדולים וצדיקים היו מדקדקים לאכול דגים כדי להגדיל תורה ולהאדירה באכילתם עכ"ל. יש ליתן רמז יגדיל תורה ויאדיר, יגדיל בגימ' דגיים.

וכל חולך על כפיו וכו' טמאים הם לכם. בירושלמי שביעית פ"ז ה"א, וב"ב פ"ז ה"ז דרשו כתיב טמאים הם לכם מה ת"ל וטמאים יהיו לכם (יא לה) אלא אחד איסור אכילה ואחד איסור הנייה. והקשו הראב"ד והר"ש סיריליאן, מאי איריא פסוק וטמאים יהיו לכם להכא הלא פסוק זה מייירי בתנור וכיריים שנטמאו, והר"ש מחק גירסא זו מן הירושלמי. ולחומר הענין אולי יש ליישב דברי הירושלמי דהנה כתיבי גבי שרצים שני פסוקים הסמוכים זל"ז, וכל חולך על כפיו וכו' טמאים הם לכם, ובפסוק שלאחריו והנשא את נבלתם וכו' טמאים המה לכם. ולפי"ז אולי יש לגרוס כך, כתיב טמאים הם לכם ומה ת"ל טמאים המה לכם, וע"ז דרשו חד לאיסור אכילה וחד לאיסור הנאה וא"ש.